

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent

Titulacions de Grau i de Màster

EL PROCÉS D'ENSENYAMENT APRENTATGE
GRAU DE PEDAGOGIA I EDUCACIÓ SOCIAL
OBLIGATÒRIA
PRIMER CURS

1.- Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	El Procés d'Ensenyament i Aprenentatge
Codi	101634
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Primer Curs / Segon Semestre
Horari	Grup 1 dijous de 8 a 13 Grup 2 dimarts de 8 a 13 Tutories de 13 a 14 Cal consultar la distribució dels seminaris i de les sessions de gran grup en el programa de les assignatures
Lloc on s'imparteix	Veure lloc segons grup SLIPI Facultat de Ciències de l'Educació
Llengües	Català i Castellà
Responsable de l'assignatura	
Nom professor/a	Antoni Navío Gámez/Carme Ruiz Bueno
Departament	Pedagogia Aplicada
Universitat/Institució	Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	G6 264/246
Telèfon (*)	93 581 26 79/93 581 17 50
e-mail	Antoni.navio@uab.cat ; carmen.ruiz.bueno@uab.cat

3.- Prerequisits

Cal tenir en compte que la base del procés d'ensenyament-aprenentatge es configura durant el primer curs. Destaquem la importància de l'assignatura teories i història de l'educació pel què fa a la fonamentació que aporta per a la comprensió del procés d'ensenyament-aprenentatge.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

El procés d'ensenyament-aprenentatge en la titulació:

Es tracta d'una assignatura de primer curs, obligatòria que desenvolupa el procés d'ensenyament aprenentatge des d'una perspectiva disciplinar i professional que arrela en la Didàctica General.

Parteix de fonaments educatius que es treballen a primer: aspectes socials, biològics, psicològics, referències històriques i de teories de l'educació. Sobre aquesta base que es va configurant és on hem de situar els processos d'ensenyament-aprenentatge. A partir d'aquí, durant el segon curs, l'assignatura *L'organització i els grups* permet complementar i ampliar dos aspectos fonamentals del procés d'ensenyament-aprenentatge: els grups i les organitzacions. Alhora, durant el segon curs, una altra assignatura aprofundeix en el procés d'ensenyament-aprenentatge: *disseny, seguiment i avaluació de plans i programes*. Al tercer curs, destaquem l'assignatura de *desenvolupament i innovació curricular*, així com el *pràcticum*, fonamental per concebre el procés d'ensenyament aprenentatge en la seva integralitat, en institucions i en el món professional.

Aquesta línia encetada amb el procés d'ensenyament-aprenentatge permetrà escollir les *assignatures optatives* més interessants per l'estudiant d'acord amb els seus interessos personals i professionals.

Objectius de l'assignatura:

- 1) Analitzar aspectes que conformen realitats educatives i institucionals en contextos educatius formals i no formals
- 2) Analitzar necessitats educatives i formatives per tal de dissenyar processos d'ensenyament-aprenentatge.
- 3) Dissenyar, desenvolupar i avaluar processos, projectes, programes i activitats per a intervenir en contextos educatius i formatius.
- 4) Analitzar críticament propostes i alternatives a situacions pròpies de la professió.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competències	Resultats d'aprenentatge
E2.1 Dissenyar projectes i accions adaptades als contextos educatius i als destinataris d'aquestes. EP3 Dissenyar plans, programes, projectes, accions i recursos adaptats als contextos educatius i formatius, en les modalitats presencials i virtuals.	RE2.1.1 / EP3.1. Dissenyar projectes i accions adaptades als contextos educatius i als destinataris d'aquestes.
E2.1 Dissenyar de manera articulada plans, programes, projectes, activitats i tasques en diversos contextos socioeducatius. EP9. Diagnosticar les necessitats i possibilitats de desenvolupament de les persones per a fonamentar el desenvolupament de les accions educatives i formatives.	RE2.1.2 / EP9.1. Analitzar les característiques dels grups d'aprenentatge.
E4.1 Dissenyar plans i processos d'avaluació segons les diferents finalitats, tècniques i instruments, moments i perspectives de l'avaluació educativa.	RE4.1.1 / EP12.1. Elaborar dispositius d'avaluació d'aprenentatges especificant tots els seus components (objecte, instruments, agents, moments).

EP12 Avaluar els processos d'ensenyament-aprenentatge i els agents educatius.	
TF3 Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).	RT3.1 / TF3.1 Conformar equips de treball capaços de desenvolupar les activitats de forma efectiva.
TF9 Incorporar les tecnologies de la informació i comunicació per aprendre, comunicar-se i compartir en contextos educatius i formatius.	RT9.1 / TF9.1. Emprar les TIC en el desenvolupament i elaboració dels treballs pràctics. RT9.2 / TF9.2. Usar les plataformes virtuals com a eina de comunicació i de gestió de les activitats dirigides i supervisades.
G2. Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.	G2.1. Lliurar en temps i forma les activitats proposades. G2.2. Organitzar el treball de forma estructurada en relació a les demandes.
G. Competències generals UAB E. Competències específiques de Titulació d'Educació Social EP. Competències específiques de Titulació de Pedagogia TF. Competències transversals de Facultat	G. Resultats d'aprenentatge generals UAB (codi Pedagogia) RG. Resultats d'aprenentatge generals UAB (codi Educació Social) RE. Resultats d'aprenentatge específics de Titulació d'Educació Social EP. Resultats d'aprenentatge específics de Titulació de Pedagogia RT. Resultats d'aprenentatge transversals de Facultat (codi Educació Social) TF. Resultats d'aprenentatge transversals de Facultat (codi Pedagogia)

6.- Continguts de l'assignatura

I. Fonamentació del procés d'Ensenyament-Aprenentatge (1 ECTS)

- La visió didàctica del procés d'ensenyament-aprenentatge: anàlisi de l'acte didàctic des de les diferents components que el conformen: ensenyament, aprenentatge, instrucció i formació; i des de les variables que hi intervenen: nuclears i contextuals.
- El Currículum i llur contribució a l'estudi del procés d'Ensenyament-Aprenentatge: aproximació conceptual, concepcions del Currículum, teories i paradigmes.

II. La programació del procés d'Ensenyament-Aprenentatge (3 ECTS)

- L'elaboració de plans programes i projectes: conceptualització i característiques, models de planificació i disseny, la concreció i la contextualització curricular.
- Elements de programació didàctica i curricular: destinataris, objectius, continguts, estratègies metodològiques, mitjans i recursos.

III. L'avaluació del procés d'Ensenyament-Aprenentatge (2 ECTS)

- Principis d'avaluació: concepte i dimensions.
- La planificació de l'avaluació del procés d'ensenyament aprenentatge.
- Instruments i tècniques d'avaluació.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

El plantejament metodològic de l'assignatura parteix de centrar l'activitat del procés en l'aprenentatge de l'alumne. Per tal de permetre l'assoliment d'aquest principi, l'estudiant haurà de ser actiu i autònom en tot el procés, essent missió del docent ajudar-lo en aquesta tasca. En aquest sentit, el professorat, 1) donarà suport a l'estudiantat en tot moment aportant la informació i els recursos necessaris per a que es doni l'aprenentatge, 2) vetllarà per l'aprenentatge autònom de l'estudiantat proposant-li diferents activitats d'ensenyament aprenentatge (individuals i grupals, teòriques i pràctiques) sota el principi de multivarietat metodològica.

Sota aquest plantejament, l'assignatura s'estructura, en el seu disseny i desenvolupament, en 2 tipus d'activitats d'ensenyament aprenentatge que detallem i concretem tot seguit

Activitat	Hores	Metodologia	Resultats Aprenentatge
Presencial en gran grup	35	Permeten la presentació dels continguts alhora que participar activament en llur desenvolupament. Malgrat ser una tipologia d'activitat on el protagonisme recau en la figura docent, cal fomentar la participació activa de l'alumnat, especialment compartint els aprenentatges que s'han assolit o que s'estan assolint. En aquest moment, per exemple, es quan es presenten les activitats <i>pràctiques</i> que formaran part de l'assignatura i que es realitzaran individualment o grupal.	E1.1. E9.1 E12.1. T9.2. G2.2.
Seminaris	15	Permeten treballar en grups mitjans (25 persones aprox.) per tal de reforçar el treball individual i de grup petit (5 persones aprox.). Es alhora l'espai adequat per al debat i per personalitzar, sense perdre de referència el grup, l'aprenentatge.	E1.1. E9.1 E12.1 T9.1 T9.2 G2.1 G2.2

8.- Avaluació

Considerem que hi ha tres moments clau en l'avaluació de l'assignatura: avaluació inicial, avaluació continuada i avaluació final.

- L'avaluació inicial ens ha de permetre conèixer el nivell d'entrada dels estudiants pel què fa a coneixements sobre l'assignatura i experiències que tenen en treball grupal, autònom, etc., a fi de poder adaptar el programa a les seves característiques.
- L'avaluació continuada ens ha de permetre verificar el nivell d'assoliment dels aprenentatges per tal de poder atendre la diversitat i la particularitat de l'alumnat alhora que prendre decisions sobre el ritme de desenvolupament del programa.
- L'avaluació final és la que ens ha de permetre verificar el nivell d'aprenentatge assolit, tenint en compte els objectius i competències del programa, sense desconsiderar les adaptacions que s'hagin pogut introduir.

Amb aquests principis bàsics, tenim que l'estudiant haurà de lliurar dos tipus d'evidències: 4 proves pràctiques de caràcter grupal i 2 proves teòriques

Les *proves pràctiques* tenen una finalitat formativa des del punt de vista de llur avaluació, ja que podran ésser revisades pel grup en funció de la tasca lliurada. Aquesta revisió es farà en els seminaris que es consideren presentant els resultats del treball grupal a la resta de companys i companyes. Aquestes proves pràctiques s'orientaran a l'elaboració d'un disseny didàctic que caldrà lliurar a més de les proves, essent també objecte d'avaluació ja que tindrà elements que transcendiran la suma de les 4 proves pràctiques

Les *proves teòriques*, tenen una finalitat sumativa i han de ser una síntesi individual de la realització, discussió i reflexió del treball grupal. Pel seu caràcter, quan una prova estigui suspesa (puntuació menor que 5) s'haurà de recuperar al finalitzar l'assignatura en una data concreta.

La realització i superació de cada una de les proves teòriques és indispensable per a superar l'assignatura. Tanmateix, és indispensable realitzar i superar totes les proves pràctiques, encara que aquestes poden ser revisades i millorades durant el procés (una prova pràctica farà mitja a partir 4, sempre i quan la mitja d'aquestes proves pràctiques sigui igual o major de 5).

Per tant, si una d'aquestes proves, tant teòrica com pràctica, no és realitzada per l'estudiant, la qualificació serà NO PRESENTAT. En cas que quedin proves teòriques o pràctiques pendents es podran realitzar i/o lliurar en la data concreta al finalitzar l'assignatura.

Cada situació individual que no s'ajusti al que està escrit haurà de comunicar-se al professor de l'assignatura per tal d'habilitar les avaluacions pertinents sense perdre de vista la filosofia d'avaluació considerada.

Activitat d'Avaluació	% de la nota	Resultats Aprenentatge
Lliurament de les 4 proves pràctiques (avaluació grupal)	20%	E31, E91, E121, T91, T92, G21, G22
Realització de les 2 proves teòriques (avaluació individual)	50%	E31, E91, E121, G21, G22
Lliurament d'un disseny didàctic (avaluació grupal) que és la suma comprensiva i amb sentit de les diferents pràctiques grupals.	30%	E31, E91, E121, T91, T92, G21, G22

9.- Bibliografia i enllaços web

- BOLÍVAR, A. (2008): *Didáctica y Currículum: de la modernidad a la postmodernidad*. Ediciones Aljibe: Archidona
- CABRERA, F. A. (2000): *Evaluación de la formación*. Editorial Síntesis: Madrid.
- MEDINA, A. ; SALVADOR, F. (Coord.) (2009): *Didáctica General*. Pearso-UNED: Madrid.
- NAVARRO, R. (Coord.) (2007): *Didáctica y Currículum para el desarrollo de competencias*. Dykinson: Madrid.
- RODRÍGUEZ ROJO, M. (Coord.) (2002): *Didáctica General. Qué y cómo enseñar en la sociedad de la información*. Biblioteca Nueva: Madrid.
- SALVADOR MATA, F.; RODRÍGUEZ DIÉGUEZ, J.L.; BOLÍVAR, A. (Dtores.) (2004): *Diccionario enciclopédico de Didáctica*. Ediciones Aljibe: Archidona (2 volúmenes).
- SÁNCHEZ HUETE, J. C. (Coord) (2008): *Compendio de Didáctica General*. Editorial CCS: Madrid.
- SEVILLANO, M.L. (2004): *Didáctica en el siglo XXI. Ejes en el aprendizaje y enseñanza de calidad*. McGraw-Hill: Madrid.
- TEJADA, J. (2005): *Didáctica-Currículum. Diseño, desarrollo y evaluación curricular*. Davinci: Barcelona.
- TEJADA, J.; GIMÉNEZ, V. (Coords.) (2006): *Formación de Formadores. Escenario aula*. Thomson: Madrid.
- TORRE, S. (1993): *Didáctica y Currículum. Bases y componentes del proceso formativo*. Dykinson: Madrid.

10.- Model cronograma

	Classe magistral
	Seminari grup A
	Seminari grup B
	Seminari grup C
	Avaluacions
T	Tutories

	1 Set	2 Set	3 Set	4 Set	5 Set	6 Set	7 Set	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
8-9																		
9-10																		
10-11																T		
11-12																T		
12-13	T			T												T		
13-14	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T